

**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXII. Romana hæreditatis de Iordanis. De eadem materia, An quando
fideicommissum collatum in voluntatem vel arbitrium ipsius hæredis
gravati, valeat ac sit illius obligatorium nec nò.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

Quoverò ad primam limitationem, seu dictam primam decisionis fundamentum à quo verè totus articulus pendere videbatur, reflectendo ad auctoritates, potius *Berou*, quàm *Pariso* & *Aleato* mihi deferendum videbatur, dum rejecta istorum opinione, juxta primam pro validitate dispositionis in eo casu qui est nostro satis proximus per Rotam judicatum fuit apud *Mohed. d. decis. 6. de testam.* Ut enim bene advertit *Franch. decis. 260. num. 5.* ac frequens est mea dicendi consuetudo, quando allegantur consilia inspice, e oportet decisiones desuper editas potius attendendas.

Verùm in oppositum considerabam quod in eo casu eligendi facultas restricta esset ad genus speciale agnationis & cognationis, quoniam licet adesset verbum, *alibi*, nihilominus illud in casu non factæ electionis probabiliter videbatur rejiciendum, atque ad hæreditatem implicitè vocatus dicebatur proximior de agnatione vel cognatione juxta ordinem intestatæ successione ut idem *Berou* advertere videretur, dum idem admittit dispositionis invaliditatem data omnimoda incertitudine de incertis, sive etiam de certo genere adeo vago & generali, quod dictam incertitudinem non tollat ut supra.

7 Quare rationando ex mente jurium ac DD. stante præsertim verè communi usu faciendi hujusmodi dispositiones, mihi videbatur distinguendum inter primam institutionem, ac inter substitutionem, non quidem vulgarem, quæ jure privæ institutionis regulanda videtur, sed fideicommissariam tractum successivum habentem, ac in longissimum tempus verisimiliter protractum, post extinctam scilicet aliquam lineam seu descendentiã, aut aliud genus verisimiliter in mente disponentis ad sæcula duraturum.

Primò enim casu argere videntur omnes inconvenientiæ rationes superius ex *Paris* & *Calciat.* consideratæ, atque est verus casus text. in d. *leg. illa institutio*, ideoque testatori rectè imputari potest, cur ipse testatus non sit, sed alteri suum testamentum commiserit, à cujus libito pendere possit ipsum intestatum decedere, cum aliis fraudis, ac inconvenientium rationibus, de quibus supra; Secus autem, ubi jam sibi providit de certo hærede, ac etiam de substitutis, donec duraret totum genus sibi cognitum ac dilectum, renovatio autem successoris collata est in tempus, quo ipse providere non poterat utpotè ignarus personarum quæ tunc essent exituræ in rerum natura, cum ex tempore status rerum notabiliter variari solet, Ideoque prudens potius ac laudabile consilium videtur ita disponere, & e conversò irrationabilis ac judaica esset juris subtilitas in contrarium, dum ita impediret justum desiderium, propriam agnationem & memoriam renovandi.

Potissimè quia isto casu electio commissæ dici non potest certæ & determinatæ personæ supervienti, quæ fraudulenter ad id testatorem inducere potuerit, sed perneceesse directæ est personis sub officii vel dignitatis nomine demonstratis, à quibus utpotè omninò incertis, atque de tempore testamenti verisimiliter non extantibus, omnis suspicio fraudis abesse viderur, itaut hujusmodi personæ, sive in singulari, sive in plurali numero, ad eligendum deputatæ videantur tanquàm judices, seu boni viri ad id pro arbitrio bene regulato agendum, quo arbitrio nullatenus vel malè interposito rectè intraret illud judicis.

Et consequenter dicta limitatio videtur vera, ac

etiam ab omnibus recepta, maxime ut in præcedentibus quando testator certam qualitatem in eligendo jecit, quod scilicet esset bonæ indolis, vel esset juvenis aptus ad filiorum procreationem, vel familiaris renovatione & propagatione juxta illud de quo in alia *Bonon. coram eodem Duce* etc. etc. aliàs *decis. 93. par. 7. recent.* Sive quod plures de certis familiis eligerentur juxta calum, etc. supra in *Bonon. fideicommiss. de Amovis* etc. etc. similibus, quoniam tunc videtur, non in illa ac effrenatam voluntatem id collatum esse, sed potius ad rationabile ac regulatum boni voluntatis, unde propterea, credendo illam materiam bonum jus fore, super altero spectante de quo in dicta sua materia *sub tit. de data* etc. etc. isto mihi videbatur, quod malam fore materiam neque ex capite injustitiæ exactius intercesserit versus rem judicatam.

Ponderando etiam limitationem traditam ad regulam ut supra desumptam ex text. in d. *institutio*, ubi scilicet concurrerent, conditiones, vel statutum, aut Principis facultas ex *deleg. Fusar. de substit. d. quest. 503. n. 60. & 61.* etc. quoniam ubique sed præsertim in hac Civitate noniã antiquus, & communis esse videtur usus faciendi hujusmodi dispositiones in renovationem familiæ post disponentis sanguinem, etc. ut liquet ex supra inflatuatis causis *Bononien.* etc. etc. *ferrini*, de qua apud *Paris. Aleat. Berou. Mohed.* & ex alia *Bonon. fideicommiss. à Sala*, etc. etc. ter infra *disc. 71* & ex plerisque aliis, unde propterea, saltem ex hac ratione consuetudinis in hoc casu venit.

Atque ad hoc propositum ponderabilem videbatur, quæ habentur in *Neapolitana adhibita de servitutibus disc. 1.* ac alibi frequenter, circumspectam ritatem juris civilis juxta compilationem etc. etc. quod scilicet illa proveniat magis à legum auctoritate seu ex popularium usu, ac receptione, quàm à potestate Imperatoris ita mandantis, unde propterea legis vigorem habere non dicatur in articulis, in quibus usu receptum non est, ut in præcedentibus, vel ubi ratio, seu mores regionis temperata ut advertitur etiam *sub tit. de successione*, etc. etc. materiam statuti exclusivi feminarum, etc. pluries.

ROMANA

HÆREDITATIS DE JORDANA

PRO

LAURENTIO CIANTES

Discursus pro veritate.

De eadem materia, An & quando fideicommissum collatum in voluntatem vel arbitrium ipsius hæreditariæ gravati valeat ac sit illius obligatorium nec nò.

SYMMARIUM.

- 1 **F**idei series.
- 2 **F**ideicommissum collatum in voluntatem heredis gravati an obliget.
- 3 **D**atur distinctio.
- 4 **D**istinctio quando importat conditionem.
- 5 **D**e clausula, non aliter.
- 6 **D**e ratione, cur in uno casu testator voluit gravare, & in altero relinquere in libera voluntate.
- 7 **D**e fiduciaria dispositione.

DISC. LXII.

Paulus Jordanus S. Mariæ in Via lata Canonicus, qui diu familiariter ac satis benè tractatus vixit in domo Laurentii Ciantes ejus conjuncti, vel amici, in qua etiam obiit, in ejus testamento hæredem instituit eundem Laurentium cum perpetuo successivo fideicommissio in ejus descendentiâ, quando tamen ita eidem Laurentio superviventi placeret & non aliter, quatenus verò ipsi testatori præcederet, tunc instituit ejus filios & descendentes, cum eodem fideicommissio præceptivè ordinato; Unde factò casu mortis testatoris, Laurentius adita hæreditate, me pro veritate consuluit, An ipsi nolenti onus fideicommissi, sed desideranti bonorum libertatem, dicta dispositio obstarèt nec nò.

Pro ratione dubitandi quod obstarèt, ponderabam deducta per *Alciati. cons. 230. alias cons. 73. lib. 9. & per Menoch. cons. 359. in eadem causa* Consulentes, per quos probatur hujusmodi dispositiones, quamvis ex quadam urbanitate collatas in gravati voluntatem adhuc tamen esse obligatorias.

Contrarium tamen in proposita facti specie mihi verius videbatur, sequendo communem ac veram distinctionem, quod Aut constat testatorem id conferre voluisse in liberam ac totalem gravati voluntatem, & dispositio sit inutilis, Aut in voluntatem non liberam sed regulatam, & per verba denotantia potiùs arbitrium, & tunc, nisi juxta boni viri arbitrium, justa & rationabilis causa accedat rejiciendi onus, dispositio sit valida & obligatoria, ut cæteris allegatis *Peregr. de fideicommiss. art. 33. num. 65. Fusar. quest. 503. num. 62. & 63. admittit Menoch. d. cons. 359. & latius cons. 408. & in terminis legati collati in liberam vel regulatam hæredis voluntatem Cavaler. decis. 374.*

Quare ista vera theoretica retenta, difficultas in proposito esse solet potiùs facti & applicationis quam juris, An scilicet in una vel altera dispositionis parte versari dicatur; In proposita verò facti specie, mihi videbatur versari in prima parte omninò liberæ voluntatis; Tum ex illa dictione, quando adjecta verbo futuri temporis placebit, importante formalem conditionem ex deductis per *Barbos dict. 307. Res. a in Romana Cambij 9. Junij 1649. coram Arguelles in princ. dec. 320. num. 2. par. 10. rec. & ex clausula non aliter &c. omninò removenste consensum ab actu, ac operante, ut non censeatur aliàs dispositum juxta magistralem thedr. Bald. in S. denique, qua fuerit prima causa beneficii amittendi numero 5. in fine in usibus feudorum ex deductis per *Barbos. claus. 81. Capyc. Latr. consult. 92. num. 14. & sequen. Eurrat. dec. 374. 437. in principio.**

Tum claris ex discreto modo disponendi; Testator enim duos casus consideravit, Unum, in

quo Laurentius superviveret, & alterum in quo eo prædefuncto institutio verificaretur in ejus filio; Primo casu, non solum adjecit verba denotantia liberam voluntatem ut supra, sed neque uti voluit verbis præceptivis ac dispositivis, sed solum denotantibus quoddam desiderium fideicommissi, nullo ejus ordine, vel conditionibus præscriptis, sed cum illis, quæ ab ipso Laurentio judicarentur; In secundo autem casu, non solum fideicommissum ordinavit per verba dispositiva & præceptiva, sed etiam ordinem primogenituræ præscripsit, aliasq; leges & conditiones adjecit, ex quo discretivo modo disponendi, satis claram observabam defuncti testatoris voluntatem non gravandi Laurentium nisi volentem, dum quando gravare voluit satis benè expressit; Duabus præsertim aliis circumstantiis accedentibus, una nempe desumpta ex qualitate testatoris, qui erat juris peritus, ac vir in rebus suis exactissimus, quam testatoris qualitatem in proposito satis attendendam esse plenè deducit *Menoch. dicto cons. 408. numer. 30. cum seq. & num. 49. cum sequen. & ad aliud propositum in hac eadem materia fideicommissaria habetur in Romana fideicommissi de Glorierij disc. 41. & in aliis hoc tit. Et altera deducta ex ratione gratitudinis ac antidotalis obligationis erga Laurentium, cum experta ejus prudentia in bonis suis benè administrandis, quæ omnia cessabant in filiis, cum quibus testator nullam contraxerat obligationem, ac de futura eorum prudentia vel imprudentia incertus erat, ideoque satis probabilem dicebam voluntatem gravandi in uno casu, & non in altero.*

Et ad allegatas auctoritates *Alciati & Menoch.* dicebam eas non obstarè ex diversitate facti seu casus, cum præcipuum ipsorum fundamentum consisteret in eo, quod ageretur potiùs de quadam fiduciaria dispositione facta ad favorem Ducis, ut bona daretur Julię, ad quam constabat testatorem cum ea liberè disponere prohibitum hoc medio devenire debere; Adinstar illius dispositionis, quam fecit Cardinalis de Comitibus, qui cupiens ejus Castra & bona devenite ad ejus filios, exclusis transversalibus legitimis, hæredem fiduciarium instituit Papam Leonem Decimum, qui servata fide bona dictis filiis Cardinalis donavit, de quo habetur in *Romana successione de Comitibus 26. Junij 1647. & 26. Junij 1648. coram Ghilero impress. post Censal. ad Peregrin. decis. 44. & 45. & quarum prima est repetita decis. 228. par. 10. rec.* Undè cum in præsentem inter testatorem & Laurentium nulla concurreret prohibitio, nullaque adesset causa simulandi, vel aliàs ambigüe per ambages disponendi, mihi videbatur versari in casu nimis claro, quod verè testator Laurentium gravare noluerit, sed solum per modum cujusdam consilii, quod ipse in animo haberet insinuarè, Atque hanc dixi pro meo iudicio videri veritatem.

LUCA
ne
umentis
cat.
VI
9